

AMERICAN STRATEGIC CULTURE AND THE PRINCIPLES OF REALPOLITIK

Igor M. Pejić¹

Delivered: 21.11.2025.

Language: Serbian

Corrected: 17.12.2025.

Type of paper: Original paper

Accepted: 16.1.2026.

DOI number: 10.5937/vojdelo2601007P

Abstract: This paper examines American strategic culture within the context of realism, with particular emphasis on the influence of historical and cultural factors in shaping the foreign policy behavior of the United States. The starting assumption is that, although states operate within the same international environment, they do not respond in identical ways; rather, their decisions and strategic orientation depend to a significant extent on specific social and cultural patterns. In this context, the concept of strategic culture provides an analytical framework for understanding the American approach to global politics.

Particular attention is devoted to the phenomenon of American “exceptionalism,” which is often presented through liberal-democratic values, the promotion of human rights, and support for a rule-based international order. However, the analysis demonstrates that behind this narrative lies a consistent logic of realpolitik, manifested in the effort to preserve an American-led global order. The paper argues that U.S. foreign policy is grounded neither exclusively in idealism nor in realism, but rather represents a dynamic synthesis of both approaches, while liberal ideals often function as a means of legitimizing power politics. In this way, American strategic culture illustrates how historical experience and cultural specificities intersect with the structural constraints of the international system in shaping the behavior of a great power.

Keywords: *international relations, United States, strategy, strategic culture*

Introduction

The study of great-power politics through the theoretical lens of realism and neorealism has become a sine qua non of international politics. The realist school represents one of the foundations of international relations as a discipline, given

¹ NGA911, Belgrade, Republic of Serbia, e-mail: amon.sum@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9296-7547>.

that it has succeeded in classifying and systematizing the behavior of great powers within methodological frameworks that transcend time, geography, and even cultural differences. Nevertheless, major actors in international politics habitually portray to portray their adversaries within the framework of “Machiavellian” *realpolitik*, while justifying their own political decisions as consequences of historical circumstances, international injustice, or the cultural patterns that shape the way those states operate. Thus, for example, Russia most often finds justification for its foreign policy in the historical injustice allegedly inflicted upon it in Eastern Europe after the Cold War, with Moscow’s central narrative resting on the claim that its political conduct is defensive and conditioned by the aggressive behavior of Western powers. China, as a communist state, also displays strong resistance to the label of *realpolitik*, instead emphasizing the peaceful nature of its rise, which it presents as distinct from the historical development of Western powers. Finally, the United States defines its foreign policy within the framework of liberal values, while national interests are presented as a struggle for human rights and the spread of democracy.

The idea that states do not “reason” in the same way, even though they operate within the same political environment, is not new in international relations theory. In the late 1970s, when Jack Snyder published his monograph on the consequences of Soviet strategic culture for the use of nuclear weapons, the concept of strategic culture came to occupy an important place in analyses of international politics (Snyder, 1977). In brief, strategic culture explains why states do not behave in identical ways even when confronted with the same problems. In other words, the historical and cultural experience of a nation exerts a strong influence on the way its policy is formed and on the reasons why its political elite makes certain decisions.

Relying primarily on historical analysis, this paper seeks to present the development of American strategic culture which, despite its “exceptionalism,” cannot escape the principles of *realpolitik*. In this sense, strategic culture serves as an instrument for studying the distinctive political characteristics of a nation, while at the same time offering insight into why the policies of great powers do not depart from realism. The analysis of American strategic culture presented here continues the author’s broader examination of the strategic cultures of great powers undertaken in previous works (Pejić & Subotic, 2024; Pejić, 2024, pp. 75–82).

Theoretical Framework of Strategic Culture

Strategic culture encompasses a broad and contested field that remains subject to reassessment and debate, particularly in methodological terms. This is evidenced by the existence of three generations of strategic-culture scholarship, each representing a distinct interpretation of the methodological approach to the study of this social phenomenon.

When examining the first generation of scholars, it becomes clear why the subject matter of strategic-culture research must be defined more precisely. Carnes Lord, one of the authors associated with the first generation, defines strategic culture as a phenomenon composed of traditional practices and patterns of thought that guide the way armed force is used in pursuit of political interests. Lord’s definition of strategic

culture, which locates its essence in non-material factors, is not incorrect. Indeed, it aligns with the constructivist approach to the study of international relations, which is generally characteristic of scholarship on strategic culture. The difficulty, however, lies in the sheer number of factors said to shape strategic culture, including geography, political culture, international relations (that is, the balance of power), military history, civil-military relations, and even military technology (Bloomfield, 2012, p. 439). In this sense, strategic culture comes to encompass virtually everything related to the broader concepts of strategy, the state, and politics. As Allan Bloomfield observes, Lord's approach is "monolithic" and all-encompassing, lacking more precise explanations of how particular factors shape the development of strategic culture. This approach becomes even more problematic when Lord presents American strategic culture as "primarily defensive," focusing on selected historical periods while overlooking a substantial body of contrary evidence (Bloomfield, 2012, pp. 440–441).

By contrast, Colin Gray argues that a holistic approach to the study of strategic culture is justified, insofar as it provides the broader context within which strategy, the state, and the social community develop. He emphasizes that strategy and strategic culture possess different dimensions through which they may be examined, but that measuring these variables in isolation does not yield accurate results if the wider context is ignored. To study strategic culture strictly within the framework of a "falsifiable theory," as some authors insist, is, in Gray's view, akin to a physician observing the human being as if mind and body were entirely separate. As Gray notes, strategic culture does not exist outside society; rather, institutions and human agency provide the context for the culture under analysis (Gray, 1999, p. 53). Ultimately, he concludes that the most fruitful academic solution is one that allows strategic culture to be understood as a domain of ideas and attitudes, thereby leaving the sphere of strategic behavior open to an examination of the influence that strategic culture may exert (Gray, 1999, p. 69).

Ken Booth likewise emphasizes the importance of context in the study of strategic culture. "Whether God created the world in His own image is open to debate, but human beings have certainly created the social environment in a manner that suits them." With this sentence, Booth opens *Strategy and Ethnocentrism*, one of the earliest monographs to address the development of strategic thought and the cultural dimensions of society (Booth, 1979, p. 13). Booth argues that those responsible for the security of the state and its national interests often see no alternative but to continue operating within the established frameworks of tradition and history upon which a society's political values rest (Booth, 1979, p. 22).

The second generation of strategic-culture scholars moved considerably closer to the constructivist school of international relations. Bradley Klein appears to have drawn intellectual inspiration from the works of Michel Foucault and Antonio Gramsci. For Klein, a structuralist approach to strategic studies does not yield the most satisfactory results. In other words, the system of states that forms the basis of the structure of the international system cannot be examined independently of the reality in which it is embedded, a reality that is fundamentally a social construct. In this sense, the second generation remained close to the first: the idea of context within which strategic culture unfolds cannot be separated from the social reality in which it exists. Strategic culture shapes the behavior of a collective through shared symbols—that is, through

context—on the basis of which policy and strategy are constructed (Lock, 2010, pp. 696–697).

Guided by constructivism, second-generation authors place particular emphasis on analyzing the identity of the strategic community, that is, on the way social structure influences the formation of individual identities within a collective. The various symbols—ideas, experiences, and interpersonal relations—that shape identity constitute one of the foundations of strategic culture, insofar as they reveal a community's relationship toward others and its possible modes of action in relation to them, which is especially important when the use of armed force against a potential adversary is concerned. For this reason, as Edward Lock observes, the analysis of strategic culture necessarily entails an analysis of both the behavior of a collective and its identity (Lock, 2010, p. 698).

Third-generation authors seek to avoid treating actors' behavior itself as a variable in research; Alastair Johnston regards this as an important advance, insofar as it helps to avoid the tautological problem present in earlier generations. Unlike first-generation authors, these scholars also emphasize the significance of political and organizational culture, indicating that the third generation relies less heavily on historical context. One of the major contributions of third-generation scholarship is the comparative approach employed in its research. Thus, for example, Jeffrey Legro and Kier Lieber point in their analyses to the limitations of the structuralist approach, since it is unable to explain why certain armies adopted specific doctrines and tactics that, in a given context, were regarded as more or less risky, and even legal to varying degrees, while others rejected them. The authors conclude that it was, in fact, the organizational culture of these collectives that constituted the key factor shaping the *modus operandi* of the armed forces (Johnston, 1995, pp. 18–22).

The principal weakness of the third generation lies in its neglect of the contextual dimension as a determinant of the cultural development of society and, by extension, of strategic culture itself. Allan Bloomfield makes a similar observation when he argues that ideas and values shape the interpretation of the material variables upon which strategic decision-making is based. In other words, the ideas and values of a given society may precede the process of rational decision-making, insofar as they provide meaning to the material reality within which decisions are made (Bloomfield, 2012, p. 445). We argue that strategic culture is not a monolithic construct and that it changes over time, with a society's political culture or a collective's organizational culture capable of exerting influence upon it. Nevertheless, as Veljko Blagojević has pointed out, radical changes in strategic culture are possible, but most often as a consequence of severe historical events—traumas that affect society as a whole. Germany and its historical experience during the two world wars provide an obvious example. By contrast, if one examines powers such as China or Russia, it becomes apparent that their strategic cultures developed continuously over centuries, with changes representing more of an evolutionary continuation of established practice than a departure from it (Johnston, 1995; Pejic & Subotic, 2024). A similar pattern may also be observed in American strategic culture, where a strong element of *realpolitik* remains visible despite the liberal-democratic character of American society and its political culture.

The approach to the study of American strategic culture adopted in this paper combines different aspects of the three generations discussed above. Specifically, strategic culture may be understood as a phenomenon that frames a society's strategic discourse and is grounded in the historical experiences of that same collective. In other words, although strategic culture does not reject rationality in political decision-making, it emphasizes that the specific experiences of states and peoples shape the form that such policy ultimately takes (Pejic & Subotic, 2024, p. 319). While this analytical framework will help illuminate the particular features of American strategic culture, its principal value lies in enabling us to discern the "realist" character that it shares with other great powers.

Strategic Culture and the American Historical Experience

During the twentieth century, the United States succeeded in formulating a discourse about itself as a power that does not go to war on the "primitive" principles of realpolitik, but rather in pursuit of higher aims such as human rights and freedom. The First and Second World Wars, the Cold War, and even the 1990 Gulf War served as examples upon which this discourse was built. The idea that Washington uses its armed forces for the expansion of power or the pursuit of geopolitical interests was pushed into the background by notions of "just" war (Bacevich, 2003, p. 9). Some authors point out that, although this discourse came to prominence in international politics during the twentieth century, similar ideas had long been present in the United States. Henry Brands, for instance, argues that throughout the eighteenth and nineteenth centuries many Americans sincerely believed that the expansion of the state was inherently beneficial to human civilization because it enabled the spread of the values upon which American society rested (Brands, 1998, p. 11). The values to which Brands refers include inalienable human rights and freedoms, though understood in a distinctly American way, as Tocqueville had already observed in the early nineteenth century. Specifically, values that appear universal among Americans possess a particular "Puritan" dimension. As Tocqueville suggests, liberty for Americans does not mean that one may do whatever one wishes, but rather that one must do what is good and right. Puritanism fosters moral zeal among its adherents, which in turn leaves little room for understanding the importance of compromise in politics (Hertzke, Olson, Dulk, & Fowler, 2019, p. 23).

This distinctive worldview was reflected in the policy and strategy of the United States. As Gray observes, American strategic thinking is grounded in ideological foundations that emphasize "just" objectives in war. Americans find it difficult to wage wars that are "unjust," that is, wars that do not aspire to universal goals such as democracy, freedom, or human rights. Gray argues that this is a consequence of American culture and history, which, conversely, makes it more difficult to formulate a strategy of limited war aimed at securing strategic interests. Until the end of the Second World War, the belief that Americans could, when necessary, intervene on the side of good constituted one of the guiding principles of U.S. foreign policy (Gray, 1981, p. 26).

The rejection of *realpolitik* as an “evil” originating from the European powers was a recurring feature of American political thought as early as the eighteenth century. Even so, there were already signs in that period that idealism was not the sole principle guiding American politics, a fact that contemporary statesmen themselves understood. The acceptance of the principles of *realpolitik* became necessary if the United States was to position itself effectively in the international arena, which also confirmed that Europe’s influence on American politics could never be entirely removed. James Madison indirectly acknowledged this at the end of the eighteenth century when discussing the events that had led to American independence (Williams, 1959, p. 22). In Madison’s view, the rivalry between Great Britain and France, as well as the broader politics of power in relations among the European states, had contributed significantly to the success of the War of Independence (Gilbert, 1961, pp. 88–89).

One of the principal advocates of *realpolitik* who also exerted significant influence on the formation of American strategic culture was Alexander Hamilton. Addressing the Federal Convention in 1787, Hamilton explained that the state they were attempting to establish could not be guided exclusively by idealistic principles: “If the purpose of government is to secure prosperity and peace for the domestic population, it will not succeed unless it possesses sufficient strength and power in international politics to command the respect of other states.” Hamilton rejected the notion that commerce and economic interdependence among states necessarily reduce the likelihood of war; rather, in his view, they merely alter the objectives for which wars are fought. He believed that proponents of idealistic principles in politics created the illusion of a utopia that was unsustainable in practice. Foreign policy, above all, is an instrument of state power and a means of its enlargement. States naturally regard one another with suspicion, recognizing in their neighbors a potential threat. The concept of the balance of power occupied a central place in his vision of international politics as one of its foundational principles (Gilbert, 1961, pp. 111–114).

That American strategic culture implements the principles of *realpolitik* when necessary may also be observed in the instrumental use of liberal-democratic ideas in pursuit of wartime objectives. Thus, during the Civil War, Abraham Lincoln issued the Emancipation Proclamation in 1862, formally abolishing slavery in the United States. Although Lincoln personally held political convictions opposed to slavery, his decision also aimed to sow confusion and weaken the economy of the Confederate states and, at the same time, to win the sympathy of European powers that shared similar political views. The suspicion that this was a shrewd political tactic rather than a measure guided solely by moral ideals is reinforced by the fact that Lincoln publicly maintained that the Civil War primarily concerned the preservation of the territorial integrity of the United States, while the issue of slavery had been introduced only secondarily as one of the means of prosecuting the war. Lincoln also opposed several generals who, before his formal decision, had attempted to emancipate the Black population on their own authority (Army Historical Series, 1985, p. 230).

American idealism constitutes only one side of U.S. foreign policy and its strategic culture. Despite the democratic foundations upon which the United States was built, it understood that foreign policy could not be separated from the principles of *realpolitik* characteristic of the great powers of Europe. Thus, the United States participated in

the Berlin Conference of 1884, at which Africa was repartitioned among the European powers, marking the beginning of the so-called new imperial era. Although the United States did not receive its own “share” of Africa, its participation in the conference demonstrated an understanding of the imperial interests of contemporary Europe (Kimmage, 2020, p. 50).

That the United States also thought in terms of realpolitik is further illustrated by its rivalry with Spain at the end of the nineteenth century. With the development of the Monroe Doctrine and the decline of Spanish power, conflict between the two states eventually became unavoidable. By prevailing in the Spanish-American War of 1898, the United States succeeded in establishing predominance in the Caribbean and in acquiring distant territories such as Guam and the Philippines, which to this day remain important logistical nodes in America’s global strategy of power projection (Chambers, 1999, pp. 246–247).

Robert Kagan argues that the notion of the United States, in its formative period, as a state that rejected power politics and recoiled from war and similar political instruments is fundamentally inaccurate and amounts to a romanticization of history. The Founding Fathers were well acquainted with the concept of realpolitik and with its importance for the pursuit of strategic interests, as was subsequently demonstrated when the United States went to war with other states and peoples on its own continent. At the same time, because of its relative weakness, the American leadership often propagated principles opposed to realpolitik when confronting the European powers. For Kagan, this was a shrewd strategy of survival through which the United States secured its place in international politics (Kagan, 2003, p. 10).

At the beginning of the twentieth century, President Woodrow Wilson’s administration continued to apply the Monroe Doctrine in order to secure complete U.S. predominance in the Western Hemisphere. As Andrew Bacevich observes, the “lofty principles” of democracy did not prevent Wilson, during the First World War era, from safeguarding Washington’s interests in the hemisphere first through the invasion of Haiti in 1915 and then through the occupation of the Dominican Republic in 1917. During the same period, the U.S. armed forces carried out regular expeditions into Mexico in order to bring that country’s domestic politics into line with American interests. Ultimately, these undertakings were regarded as both justified and necessary, fully consistent with the principles of the Monroe Doctrine (Bacevich, 2003, p. 16).

The success of such a policy encouraged the American administration to adopt an active stance on numerous international issues. In conversation with Walter Lippmann, Wilson vividly explained why it was necessary for the United States to participate actively in addressing problems in international politics. Using the metaphor of a fence post as the pillar of international order, Wilson stated: “If you want to preserve a fence post, you have to keep painting it. You cannot paint it once and expect it to last forever—eventually it will rot.” among the broader public, which later enabled the administration to promote the idea of the League of Nations and a concept advocating a more “just” approach to international politics (Brands, 1998, p. 49). Moreover, for some authors, such as Colin Dueck, the League of Nations was not an institution built exclusively on democratic foundations. Rather, through the creation of the League, Washington employed the language of liberalism in order to impose its own hegemony

upon other states (Brands, 1998, p. 245). U.S. participation in the League of Nations was meant to serve as a guarantee to other actors that the principles it championed would, in fact, be realized in practice (Dueck, 2006, pp. 47–48).

Although democratic values continued to dominate the discourse of American foreign policy, after the Second World War Washington accepted an international reality grounded in divided spheres of influence. This was also understood by George Kennan, who warned against the dangers of interventionism and interference in the politics of other states at the very moment when it was becoming evident that the United States might assume the role of hegemon. The American diplomat who devised the strategy of containment called for restraint and for leadership by example. Kennan argued that only in this way could the United States exercise legitimate influence over other states, and that the desire to help others at any cost could amount to poor policy that benefited no one (Brands, 1998, p. 305).

The strategy of containing the Soviet Union required the United States to adjust its foreign policy to the principles of *realpolitik* to a considerable degree, above all to the imperatives imposed by the structure of the bipolar system. Within the American public, the prevailing view was that the United States should confront Russia and China, increase its military budget and the production of atomic weapons, and ensure a strong military presence in Europe and the Far East. In essence, the plan set out in NSC-68 largely became the strategic vision of the American nation as a whole (Levering, 2016, p. 54). *Realpolitik* within American strategic culture became especially visible through substantial material investment in the armed forces and through the changes that followed in foreign policy. Although at first glance an expanded military budget may not seem surprising in the case of the United States, Washington had long sought to keep defense expenditures at a relatively low level. As Samuel Huntington notes, the dominance of liberal thought from the end of the Revolution until the mid-twentieth century resulted in the armed forces occupying a comparatively disadvantaged position in society. The development of military institutions was likewise neglected, largely as a consequence of the absence of an external threat (Huntington, 2000, p. 144).

The most significant changes in American strategic culture could be observed in the sphere of foreign policy precisely during the period in which Washington built partnerships and alliances with states whose ideological orientation did not reflect the democratic principles of American politics. Thus, for example, the United States maintained close relations in East Asia with South Korea and Taiwan, both of which at the time had strongly authoritarian systems and showed no clear signs of democratic transformation. Both states constituted important geostrategic nodes through which Washington sustained its presence in that part of the world. Nor should one overlook partnerships with Iran, Turkey, Chile, and Iraq, cooperation with the military junta in Greece, and the opening to China. Kissinger's diplomacy, which laid the foundations for cooperation between Washington and Beijing, probably represents the high point of American *realpolitik* during this period (Levering, 2016, p. 139). By drawing China away from the Soviet Union, Washington further strengthened the strategy of containment by removing one of the largest communist states from the Soviet orbit.

After the Cold War, American culture acquired global dimensions. Many Americans viewed the collapse of the Soviet Union as a triumph of democracy and liberal values (Gray, 1994, p. 591). It appears that during this period the presence of realpolitik within American strategic culture receded in prominence, even though Washington undertook numerous military operations across the globe. On the one hand, this may be understood as a consequence of the “liberal hegemony” established by the United States at the end of the twentieth century. On the other hand, some authors argue that such behavior is itself an integral component of American strategic culture. Colin Powell, for example, affirmed the Wilsonian idea of the global reach of American democracy: “The world is moving to the beat of democracy and the free market. The collapse of communism and the boundaries that once divided us has been brought about by the revolutionary phenomenon of globalization. And at the center of it all stand the United States” (Bacevich, 2003, p. 223). By contrast, Klein maintains that American strategic culture is fundamentally oriented toward the projection of power. As he explains, such a culture developed because of specific geographical, industrial, and historical circumstances that enabled Washington to build armed forces of exceptional technological capability (Klein, 1988, pp. 136–139). Klein also expresses skepticism regarding purportedly defensive American intentions, which are frequently advanced through political rhetoric and military doctrine. In his view, such rhetoric functions as a “screen” for U.S. military positioning, while the underlying objective remains the preservation of hegemony through the use of armed force (Toje, 2008, p. 17).

The persistence of realpolitik in American strategic culture after the end of the Cold War may also be observed in relations with other great powers, above all Russia and China. Thus, the administration of George H. W. Bush did not alter its political course toward China despite the Tiananmen Square massacre, while Ukrainian nationalists were threatened with the suspension of all assistance should they take steps toward secession from the Soviet Union, even though they insisted on ideas of national liberation and the construction of a democratic order. The administration of Bill Clinton likewise sought to preserve stable relations with China, going so far as to become one of the early supporters of its accession to the World Trade Organization despite the fact that Beijing at that time did not fully satisfy the formal criteria. Finally, it is also important to note the deepening of bilateral relations between Moscow and Washington after the terrorist attacks of September 11, 2001, when the U.S. armed forces required access to Central Asia, and specifically to Afghanistan.

The apparent absence of realpolitik in American strategic culture after the Cold War may also be interpreted as a consequence of the absence of a major threat. The preceding discussion suggests that American strategic culture most readily embraces the postulates of realpolitik when confronted with rivals capable of undermining its international position, as was clearly the case during the Cold War. Although Washington did not renounce the use of armed force in foreign policy after this period, its approach to international problems was more often framed in idealistic terms. Military interventions in the former Yugoslavia, the Middle East, and North Africa, as well as political interventions in Ukraine, were justified through the narrative of protecting human rights and promoting democracy. Although some scholars warn that ideological narratives serve as a screen for strategic interests, as Sebastian Rosato argues

(Rosato, 2011), the ultimate outcomes of these American undertakings and their consequences raise the question of whether the United States in fact pursued clearly defined geopolitical interests that could have been realized through such interventions.

With the rise of China as a strategic challenger and the arrival of the Trump administration, *realpolitik* appears to have become a central aspect of American foreign policy. The growth of Chinese economic and military power over the past two decades prompted the American leadership to reassess the so-called policy of global engagement and to devote greater attention to the Indo-Pacific region. The redirection of material and diplomatic resources toward this region began during Obama's second term, while subsequent U.S. administrations continued along the same strategic path (Pejić, 2024, pp. 122–145). This aspect of *realpolitik* may be observed, above all, in the gradual reduction of American military engagement in other parts of the world, such as the withdrawal from Afghanistan and the drawdown of troops in Iraq, states that had previously been seen as primary targets of the U.S. global engagement strategy. At the same time, the United States has sought to pursue a pragmatic policy in the Indo-Pacific aimed at expanding regional partnerships, with the strengthening of bilateral relations with Vietnam standing out as a particularly illustrative example (Pejić, 2024, pp. 145–155).

The administration of President Trump, which began its term in 2025, strongly indicates that U.S. foreign and security policy in the coming period will be grounded in the principles of *realpolitik*, even where this may entail certain negative consequences for broader American interests. The president has repeatedly argued that the traditional values of American foreign policy do not improve the position of “ordinary” citizens and, on the contrary, may impose costs and limit opportunities for the further development of the United States. The dismantling of major U.S. foreign assistance programs and the curtailment of state-funded international media outlets may formally be interpreted as an effort to redirect financial resources toward more practical purposes, but in substantive terms they also suggest an attempt by the current administration to break with the continuity of the existing political culture. Its economic strategy, presented as an initiative of reindustrialization, strongly recalls a revival of mercantilist policies, which thus far have produced limited results. Finally, instructions reportedly issued by the State Department to U.S. diplomatic missions around the world—to refrain from criticizing electoral processes and the state of democracy in particular countries and instead confine themselves to congratulating election winners—clearly point to a turn toward a more realist model in the foreign-policy conduct of the United States (Cowley & Barnes, 2025).

The most visible aspect of Trump's *realpolitik* can certainly be observed in Washington's relations with the traditional allies of the United States, which at the same time constitutes a certain paradox, given that the country's global rise and international credibility have long rested to a considerable extent on strong bilateral and multilateral ties. Concepts such as the proposed purchase of Greenland, pressure on European partners through demands for higher defense spending and the imposition of tariffs, as well as positions on Ukraine implying a willingness to sacrifice its interests for the sake of ending the war in Europe, may all be interpreted as manifestations of *realpolitik*. At the same time, however, they raise serious questions about the long-

term consequences for American global interests and for the credibility that the United States has carefully built since the end of the Second World War. The key question in this context is whether the presence of realpolitik in Washington's strategic culture is merely a temporary phenomenon, shaped by the policies of the current administration, or whether it reflects deeper structural changes in international relations and in the global position of the United States vis-à-vis its rivals.

Conclusion

American strategic culture is rooted to a significant extent in the values of liberalism and democracy, which is a consequence of the specific historical circumstances in which American society was formed. Unlike most other states, especially the European ones, the United States did not experience alternative forms of political order in the course of its development. As a young nation that from the outset based its political and social development on democratic principles, the American political elite did not possess direct historical experience with alternative models of political organization.

Such historical circumstances create the misleading impression that realpolitik is somehow alien to the American political tradition. On the contrary, as the foregoing analysis has shown, although the United States often displays an aversion to the principles of realpolitik, it cannot in substance free itself from them in the process of formulating foreign policy. It also appears that the principles of realpolitik gain particular weight whenever the United States is confronted with rivals capable of posing a serious challenge to its vision of the international order.

Realpolitik within American strategic culture is not exclusively tied to the ideological orientation of the administration in office. During the Cold War, for example, Henry Kissinger and Zbigniew Brzezinski, representatives of different political camps—Republican and Democratic—articulated U.S. foreign policy in different ways, yet with the same ultimate objective: the containment of Soviet power. This example confirms the suspicion discussed by Rosato, namely that the genuine geopolitical interests of states cannot be ignored, while ideology functions as an instrument for their realization. The anarchic nature of the international system conditions the behavior of all actors, and especially of the great powers that constitute the main pillars of its structure. Therefore, although the influence of liberalism and democracy on American strategic culture cannot be denied, it is equally mistaken to assume that a state with such capacities can disregard the principles of realpolitik in shaping its grand strategy. In this sense, the “uniqueness” of American strategic culture lies not exclusively in liberal-democratic values, but rather in the ability of American leaders to integrate those ideological principles, with relative success, into the pursuit of broader strategic interests.

Literature

- [1] Army Historical Series. (1985). American military history: The winning of independence, 1777–1783. Office of the Chief of Military History, United States Army.
- [2] Bacevich, A. J. (2003). American empire: The realities and consequences of U.S. diplomacy. Harvard University Press.
- [3] Blagojević, V. (2019). Strateška kultura i nacionalna bezbednost. Zbornik Matice srpske za društvene nauke, 170, 163–178.
- [4] Bloomfield, A. (2012). Time to move on: Reconceptualizing the strategic culture debate. *Contemporary Security Policy*, 33(3), 437–461.
- [5] Booth, K. (1979). Strategy and ethnocentrism. Holmes & Meier.
- [6] Brands, H. W. (1998). What America owes the world: The struggle for the soul of foreign policy. Cambridge University Press.
- [7] Chambers, J. W. (1999). The American debate over modern war, 1871–1914. In M. F. Boemeke, R. Chickering, & S. Forster (Eds.), *Anticipating total war: The German and American experiences, 1871–1914* (pp. 241–280). Cambridge University Press.
- [8] Crowley, M., & Barnes, J. E. (2025, July 18). Rubio restricts U.S. criticism of tainted foreign elections. *The New York Times*. <https://www.nytimes.com/2025/07/18/us/politics/rubio-foreign-elections-cable.html>
- [9] Dueck, C. (2006). *Reluctant crusaders: Power, culture, and change in American grand strategy*. Princeton University Press.
- [10] Gilbert, F. (1961). *To the farewell address: Ideas of early American foreign policy*. Princeton University Press.
- [11] Gray, C. S. (1981). National style in strategy: The American example. *International Security*, 6(2), 21–47.
- [12] Gray, C. S. (1999). Strategic culture as context: The first generation of theory strikes back. *Review of International Studies*, 25(1), 49–69.
- [13] Hertzke, A. D., Olson, L. R., Dulk, K. R., & Fowler, R. B. (2019). *Religion and politics in America: Faith, culture, and strategic choices*. Routledge.
- [14] Huntington, S. P. (2000). *The soldier and the state: The theory and politics of civil-military relations*. Harvard University Press.
- [15] Johnston, A. I. (1995). *Cultural realism: Strategic culture and grand strategy in Chinese history*. Princeton University Press.
- [16] Kagan, R. (2003). *Of paradise and power: America and Europe in the new world order*. Vintage Books.
- [17] Kimmage, M. (2020). *The abandonment of the West: The history of an idea in American foreign policy*. Basic Books.
- [18] Klein, B. S. (1988). Hegemony and strategic culture: American power projection and alliance defence politics. *Review of International Studies*, 14(1), 133–148.
- [19] Levering, R. B. (2016). *The Cold War: A post–Cold War history*. Wiley-Blackwell.
- [20] Lock, E. (2010). Refining strategic culture: Return of the second generation. *Review of International Studies*, 36(3), 685–708.

[21] Pejić, I. (2024). Strategija unutrašnjeg uravnotežavanja: Razvoj kineskih oružanih snaga i promene u opažanju kineske pretnje od strane Sjedinjenih Američkih Država posle 2011. godine [Doctoral dissertation, Univerzitet u Beogradu, Fakultet političkih nauka].

[22] Pejić, I., & Subotić, M. (2024). History of the empire and strategic culture of Russia: A reflection on Mearsheimer's work on Ukraine. *The Review of International Affairs*, 75(1192), 311–334.

[23] Rosato, S. (2011). *Europe united: Power politics and the making of the European Community*. Cornell University Press.

[24] Snyder, J. L. (1977). *The Soviet strategic culture: Implications for limited nuclear operations*. RAND.

[25] Toje, A. (2008). *America, the EU and strategic culture: Renegotiating the transatlantic bargain*. Routledge.

[26] Williams, W. A. (1959). *The tragedy of American diplomacy*. Dell Publishing.

S u m m a r y

This paper examines the development and specific features of American strategic culture within the broader theoretical framework of realism. The central assumption is based on the idea that states, although operating within the same international environment, do not formulate decisions in identical ways, but rather in accordance with their historical experiences, cultural characteristics, and institutional legacies. Strategic culture is therefore understood as an analytical tool that enables the interpretation of distinctive behavioral patterns of great powers, as well as an indicator of the limits of deviation from realpolitik.

The paper first outlines three generations of research on strategic culture, ranging from ideational definitions, through constructivist approaches emphasizing identity and symbols, to comparative analyses focusing on organizational culture. The analysis then turns to the American case, where liberal-democratic discourse intersects with realpolitik practice. A historical overview—from the founding of the United States, through nineteenth-century expansion, to its hegemonic position after the Second World War and the Cold War—demonstrates that U.S. foreign policy employs a liberal narrative as a means of legitimization, while in essence following the logic of power.

The conclusion highlights that American strategic culture, despite its proclaimed “exceptionalism” and idealistic framework, remains deeply conditioned by realist logic and the structural constraints of the international system.

Keywords: *international relations, United States, strategy, strategic culture*

© 2024 The Author. Published by Vojno delo (<http://www.vojnodelo.mod.gov.rs>). This article is an open access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution license (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

АМЕРИЧКА СТРАТЕШКА КУЛТУРА И ПРИНЦИПИ РЕАЛПОЛИТИКЕ

Игор М. Пејић¹

Достављен: 21.11.2025.

Језик рада: Српски

Кориговано: 17.12.2025.

Тип рада: Оригинални рад

Прихваћен: 16.1.2026.

DOI број: 10.5937/vojdelo2601007P

Апстракт: У раду се истражује америчка стратешка култура у контексту реализма, са посебним освртом на утицај историјских и културолошких фактора у обликовању спољнополитичког понашања Сједињених Америчких Држава. Полазна претпоставка је да државе, иако делују у истом међународном окружењу, не реагују једнако, већ њихове одлуке и стратешка оријентација у значајној мери зависе од специфичних друштвених и културолошких образаца. У том контексту концепт стратешке културе представља аналитички оквир за разумевање америчког приступа глобалној политици. Посебна пажња посвећена је феномену америчке „изузетности“, који је често представљен кроз либерално-демократске вредности, промоцију људских права и залагање за правно уређени међународни поредак. Међутим, анализа показује да иза овог наратива стоји конзистентна логика реалполитике, која се испољава у тежњи за очувањем америчког глобалног поретка. У раду се указује да америчка спољна политика није утемељена искључиво на идеализму нити реализму, већ представља динамичан спој оба правца политике, док либерални идеали често функционишу као средство легитимизације политике моћи. На тај начин америчка стратешка култура показује како се историјска искуства и културне специфичности преплићу са структуралним ограничењима међународног система у обликовању понашања велике силе.

Кључне речи: међународни односи, Сједињене Америчке Државе, стратезија, стратешка култура

¹ NGA911, Београд, Република Србија, E-mail: amon.sum@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-9296-7547>

Проучавање политике великих сила кроз теоријску визуру реализма и неореализма постало је *sine qua non* у међународној политици. Школа реализма представља један од темеља науке о међународним односима с обзиром на то да је успела да класификује и обједини понашање великих сила у методолошким оквирима који превазилазе време, географију, па чак и културолошку дискрепанцу. Ипак, велики актери међународне политике упорно покушавају да своје противнике сместе у оквире „макијевалистичке” реалполитике, док своје политичке одлуке оправдавају као последицу историјских околности, међународне неправде или културолошког обрасца по коме те државе функционишу. Тако, на пример, Русија оправдање за своју спољну политику најчешће проналази у историјској неправди која јој је начињена након Хладног рата у Источној Европи, при чему се главни наратив Москве ослања на то да је њено политичко деловање дефанзивно и условљено агресивним понашањем западних сила. Кина као комунистичка држава показује снажан отпор према реалполитици, док у први план истиче природу њеног мирољубивог раста, који је у супротности са историјским развојем западних сила. На крају, Сједињене Америчке Државе (САД) своју спољну политику дефинишу у оквирима либералних вредности, док се национални интереси представљају као борба за људска права и ширење демократије.

Идеја да државе не „резонују” на исти начин, иако функционишу у истом политичком окружењу, није новина у теорији међународних односа. Крајем седамдесетих година 20. века, када је Џек Шнајдер (*Jack Snyder*) објавио монографију о последицама совјетске стратешке културе на употребу нуклеарног наоружања, појам стратешке културе заузео је важно место у анализама међународне политике (*Snyder, 1977*). Укратко, стратешка култура објашњава да се државе не понашају на исти начин иако се сусрећу са истим проблемима. Другим речима, историјско и културолошко искуство једне нације врши снажан утицај на то како се њена политика ствара и због чега политичка елита доноси одређене одлуке.

Ослањајући се првенствено на историјску анализу, у раду је учињен покушај да се представи развој америчке стратешке културе који, упркос својој „изузетности”, не може да се отргне од принципа реалполитике. У том смислу стратешка култура представља инструмент за изучавање јединствених политичких одлика једне нације, док с друге стране може да пружи увид у то због чега се политика великих сила не удаљава од реализма. Анализа америчке стратешке културе наставак је анализе стратешке културе великих сила којима је аутор посветио пажњу у претходним радовима (*Pejić, Subotic, 2024; Пејић, 2024: 75–82*).

Теоријски оквир стратешке културе

Стратешка култура обухвата широк простор који је подложен преиспитивању и дискусијама, пре свега у методолошком погледу. О томе сведочи постојање три

генерације стратешке културе, које представљају различита тумачења методолошког приступа изучавању овог друштвеног проблема.

Када посматрамо прву генерацију писаца, можемо уочити због чега је неопходно прецизније уоквирити предмет истраживања стратешке културе. Карнес Лорд (*Carnes Lord*), један од аутора прве генерације, дефинише стратешку културу као појаву сачињену од традиционалних пракси и мишљења који руководе начином на који се оружана сила користи у циљу испуњења политичких интереса. Лордова дефиниција стратешке културе, која суштину проналази у нематеријалним факторима, није погрешна. Ова дефиниција уклапа се у конструктивистички приступ изучавања међународних односа, што је иначе карактеристично за радове о стратешкој култури. Проблем представља количина фактора који утичу на стратешку културу, као што су географија, политичка култура, међународни односи (равнотежа снага), војна историја, војно-цивилни односи, па чак и војна технологија (Bloomfield, 2012: 439). У том смислу стратешка култура обухвата све што има везе са ширим концептом стратегије, државе и политике. Како Алан Блумфилд (*Allan Bloomfield*) уочава, Лордов приступ је „монолитски” и свеобухватан, без прецизнијих објашњења како поједини фактори утичу на развој стратешке културе. Овакав приступ додатно се доводи у питање када Лорд америчку стратешку културу представља као „превасходно дефанзивну”, фокусирајући се на поједине историјске периоде, док занемарује обиље других чињеница (Bloomfield, 2012: 440–441).

С друге стране, Колин Греј (*Colin Gray*) сматра да је холистички приступ изучавању стратешке културе исправан с обзиром на то да пружа контекст у коме се стратегија, држава и друштвена заједница развијају. Он истиче да стратегија и стратешка култура имају различите димензије кроз које се могу сагледавати, али да појединачно мерење ових варијабли не доводи до тачног исхода ако се занемари шири контекст. Проучавање стратешке културе строго у оквирима „оповргнуте теорије”, на чему поједини аутори инсистирају, подсећа на лекара који посматра човека као биће чији су ум и тело потпуно одвојени. Како Греј наводи, стратешка култура не постоји изван друштва, док институције и људско деловање пружају контекст култури коју анализирамо (Gray, 1999: 53). На крају, он закључује да је најплодније академско решење оно које омогућава да се стратешка култура посматра као област идеја и ставова, чиме простор стратешког понашања остаје отворен за испитивање утицаја који стратешка култура може да оствари (Gray, 1999-69).

Кен Бут (*Ken Booth*) такође указује на важност контекста када се проучава стратешка култура. „Да ли је Бог створио свет по сопственој мери је дискутабилно, али људи су дефинитивно створили друштвено окружење онако како њима одговара.” Овом реченицом Бут започиње књигу „Стратегија и етноцентризам”, која представља једну од првих монографија које се баве проблемом развоја стратешког промишљања и културолошких аспеката друштва (Booth, 1979: 13). Бут истиче да они који су одговорни за безбедност државе и њених националних интереса, често не виде алтернативу осим да наставе да раде у задатим оквирима традиције и историје на којима почивају политичке вредности друштва (Booth 1979, 22).

Друга генерација аутора стратешке културе значајно се приближила конструктивистичкој школи међународних односа. Бредли Клајн (*Bradley Klein*) чини се да је научну инспирацију црпио из дела Мишела Фукоа и Антонија Грамшија. За Клајна структуралистички приступ стратешким студијама не пружа најбоље резултате. Другим речима, систем држава који представља основу структуре међународног система не може се посматрати одвојено од реалности у којој се налази, а која је суштински друштвени конструкт. У том смислу друга генерација је блиска првој, односно идеја контекста у којој се стратешка култура одвија не може се одвојити од друштвене реалност у којој постоји. Стратешка култура обликује понашање колектива уз помоћ заједничких симбола (контекст) на основу којих се изграђује политика и стратегија (Lock, 2010: 696–697).

Руководећи се конструктивизмом аутори друге генерације полажу наду у анализу идентитета стратешке заједнице, односно како друштвена структура утиче на изградњу идентитета појединаца у једном колективу. Различити симболи (идеје, искуства, међуљудски односи) који утичу на развој идентитета представљају једну од основа њене стратешке културе с обзиром на то да показују њен однос и могуће деловање према другима, што је посебно важно када се ради о употреби оружане силе против потенцијалног противника. Из овог разлога, како Едвард Лок (*Edward Lock*) истиче, анализа стратешке културе подразумева анализу понашања једног колектива и његовог идентитета (Lock, 2010: 698).

Аутори треће генерације покушавају да заобиђу понашање актера као варијаблу у истраживању, за шта Аластаир Џонстон (*Alastair Johnston*) истиче да је важан помак у истраживању с обзиром на то да се на тај начин избегава таутолошки проблем који је присутан у претходним генерацијама. Такође, за разлику од аутора прве генерације, ови писци истичу значај политичке и организационе културе, што указује да се трећа генерација мање ослања на историјски контекст. Важан помак који су начинили аутори треће генерације јесте компаративни приступ који је присутан у њиховим истраживањима. Тако, на пример, Џефри Легро (*Jeffrey Legro*) и Кир Либер (*Kier Lieber*), у својим анализама указују на ограничења структуралистичког приступа, будући да он није у стању да објасни због чега су поједине армије усвајале специфичне доктрине и тактике које су се у датом контексту сматрале мање или више ризичним, па чак и у различитој мери легалним, док су их друге одбацивале. Аутори закључују да је заправо организациона култура ових колектива била кључни фактор који је одређивао *modus operandi* оружаних снага (Johnston, 1995: 18–22).

Проблем треће генерације јесте изостанак контекстуалног аспекта као детерминанте која утиче на културолошки развој друштва, па тако и стратешке културе. Сличну ствар уочио је и Блумфилд када је говорио да идеје и вредности утичу на интерпретацију материјалних варијабли на којима се темељи стратешко одлучивање. Другим речима, идеје и вредности једног друштва могу да претходе процесу рационалног одлучивања, с обзиром на то да пружају смисао материјалној реалности у којој се одлуке доносе (Bloomfield, 2012: 445). Сматрамо да стратешка култура није монолитни конструкт и да се мења током времена, при чему политичка култура друштва или организациона култура колектива може да

утиче на њу. Ипак, а као што је Вељко Благојевић указао, радикалне промене у стратешкој култури су могуће, али најчешће као последица тешких историјских догађаја – траума који су утицале на друштво у целини. Очигледан пример представља Немачка и њено историјско искуство током два светска рата. С друге стране, ако се посматрају силе попут Кине или Русије, видећемо да се стратешка култура развијала у континуитету вековима, при чему су промене више представљале еволутивни наставак устаљене праксе него њено одступање (Johnston, 1995; Pejić, Subotic, 2024). Слична ситуација присутна је и у америчкој стратешкој култури, у којој је могуће видети снажно присуство реалполитике упркос либерално-демократском карактеру друштва и његовој култури.

Приступ изучавању америчке стратешке културе на који ћемо се ослонити комбинује различите аспекте три генерације о којима смо дискутовали. Наиме, стратешку културу можемо посматрати као појаву која уоквирује стратешки дискурс друштва, а која је утемељена на историјским искуствима истог колектива. Другим речима, иако стратешка култура не одбацује рационалност у доношењу политичких одлука, она истиче да специфична искуства држава и људи утичу на то како ће та политика изгледати (Pejić, Subotic, 2024: 319). Мада ће овај истраживачки оквир помоћи у анализи специфичности америчке стратешке културе, он ће суштински омогућити да се сагледа њен „реалистички” карактер који је присутан и код других великих сила.

Стратешка култура и америчко историјско искуство

Сједињене Америчке Државе успеле су током 20. века да формулишу дискурс о себи као сили која не улази у рат на „примитивним” принципима реалполитике, већ зарад остваривања виших циљева, као што су људска права и слободе. Први и Други светски рат, Хладни рат, чак и рат у Ираку 1990. године представљали су примере на којима је овај дискурс утемељен. Идеја да Вашингтон користи оружане снаге ради експанзије моћи или остваривања геополитичких интереса остављен је по страни због идеја о „праведном” рату (Bacevich, 2003: 9). Поједини аутори истичу да иако је овај дискурс заживео у међународној политици током 20. века, сличне идеје биле су и раније присутне у САД. Тако Хенри Брендс (*Henry Brands*) говори да је током 18. и 19. века велики број људи у САД искрено веровао у идеју да је експанзија државе суштински добра ствар за људску цивилизацију јер омогућава ширење вредности на којима почива америчко друштво (Brands, 1998: 11). Вредности о којима Брендс говори подразумевају неотуђива људска права и слободе, али на амерички начин, што је учио и Токвил почетком 19. века. Наиме, вредности које делују универзално код Американца имају специфичну „пуританску” димензију. Како Токвил истиче, слобода за Американце не значи да можете радити шта вам је воља, већ морате радити оно што је добро и исправно. Пуританизам условљава моралну ревност код својих поборника, што са друге стране не оставља довољно простора да се разуме значај компромиса у политици (Hertzke, Olson, Dulk, Fowler, 2019: 23).

Специфичан поглед на свет одразио се на политику и стратегију Сједињених Држава. Како Греј истиче, америчко стратешко размишљање постављено је на идеолошким основама које истичу „праведне” циљеве у рату. Американцима је тешко да воде ратове који су „неправедни”, односно који не теже универзалним циљевима попут демократије, слободе или људских права. Греј сматра да је ово последица америчке културе и историје која, с друге стране, отежава формулисање стратегије ограниченог рата у циљу остваривања стратешких интереса. Све до краја Другог светског рата идеја да Американци, када је то неопходно, могу да интервенишу на страни добра представљала је један од руководећих принципа у америчкој спољној политици (Gray, 1981: 26).

Одбацивање реалполитике као „зла” које потиче од европских сила била је честа појава у америчкој политици још од 18. века. Ипак, у том периоду постојале су назнаке да идеализам није једини принцип у америчкој политици, што су разумели и политичари тог времена. Прихватање начела реалполитике постало је неопходно како би се САД позиционирале у међународној арили, што је такође потврдило и да се утицај Европе на америчку политику не може у потпуности уклонити. Џејмс Медисон је ово индиректно потврдио крајем 18. века, када је дискутовао о догађајима који су водили ка америчкој независности (Williams, 1959: 22). Наиме, по мишљењу Медисона ривалство Велике Британије и Француске, као и читава политика моћи (*power politics*) у односима европских сила допринела је успеху рата за независност (Gilbert, 1961: 88–89).

Један од поборника реалполитике који је такође остварио значајан утицај и на формирање америчке стратешке културе био је Александар Хамилтон. Обраћајући се на Федералној конвенцији 1787. године, Хамилтон је објаснио да држава коју покушавају да утемеље не може да се руководи искључиво идеалистичким принципима: „Ако је циљ власти да обезбеди просперитет и мир домаћем становништву, то неће успети да оствари ако не поседује довољно снаге и моћи у међународној политици што би гарантовало поштовање осталих држава”. Хамилтон се није слагао са идејама да трговина и развијена привреда између држава умањују шансе за рат већ, уместо тога, да мењају циљеве рата. Према његовом мишљењу, поборници идеалистичких принципа у политици стварали су илузију утопије која је била неодржива у пракси. Спољна политика представља пре свега инструмент државне моћи и средство њеног увећања. Државе природно гледају једна на другу са подозрењем, препознајући у суседима потенцијалну претњу. Концепт равнотеже снага заузимао је кључно место у његовој визији међународне политике, као један од темељних принципа на којима она почива (Gilbert, 1961: 111–114).

Да америчка стратешка култура имплементира принципе реалполитике када је то неопходно, може се уочити и у начину искоришћавања либерално-демократских идеја ради остваривања ратних циљева. Тако је Абрахам Линколн током грађанског рата 1862. године објавио Прокламацију о еманципацији којом се укида ропство у САД. Иако је делио политичка убеђења која су се противила ропству, Линколнова политичка одлука имала је за циљ да унесе пометњу и ослаби привреду држава Конфедерације и са друге стране, да придобије симпатије европских држава које су делиле исте политичке ставове. Сумња да се ради о

лукавој политичкој тактици која није руковођена идеалима говори и то да је Линколн јавно истицао да је грађански рат везан за питање целовитости САД, док је питање ропства случајно наметнуто као један од планова. Линколн се такође успротивио и неколицини генерала који су пре доношења одлуке покушали да изврше еманципацију црначког становништва (*Army Historical Series*, 1985: 230).

Амерички идеализам представља једну страну америчке спољне политике и њене стратешке културе. Упркос демократским темељима на којима су изграђене, САД су разумеле да спољну политику не могу да одвоје од начела реалполитике која су била својствена великим силама Европе. Тако су САД учествовале на Берлинској конференцији 1884. године, на којој је Африка изнова подељена између европских сила, што је обележило почетак тзв. новог империјалног периода. Иако САД нису добиле „део“ Африке, учешћем на овој конференцији показале су разумевање за империјалне интересе тадашње Европе (*Kimpage*, 2020: 50).

О томе да САД размишљају у оквирима реалполитике говори и ривалство са Шпанијом крајем 19. века. Са развојем Монроове доктрине и опадањем моћи Шпаније сукоб ових држава постао је у једном тренутку неизбежан. Победом у америчко-шпанском рату 1898. године Сједињене Државе успеле су да остваре превласт на простору Карипског мора и да заузму удаљене територије, попут Гуама и Филипина, које и данас представљају важне логистичке чворове у америчкој глобалној стратегији пројекције моћи (*Chambers*, 1999: 246–247).

Роберт Каган (*Robert Kagan*) истиче да је идеја о САД које су се у периоду настајања одрицале политике моћи, зазирале од рата и сличних политичких инструмената, суштински нетачна и представља романтизирање историје. Очеви оснивачи били су добро упознати са концептом реалполитике и њеног значаја за испуњење стратешких интереса, што се уосталом показало када су САД ратовале са другим државама и народима на свом континенту. С друге стране, због релативне слабости америчко руководство пропагирало је принципе супротне реалполитици када би се хватало у коштац са европским силама. За Кагана ово је била лукава стратегија преживљавања, уз помоћ које су САД осигурале своје место у међународној политици (*Kagan*, 2003: 10).

Почетком 20. века администрација председника Вудроа Вилсона наставила је са применом Монроове доктрине у циљу остварења потпуне доминације САД у западној хемисфери. Како Ендру Бачевич (*Andrew Bacevich*) уочава, „узвишени принципи“ демократије нису спречили Вилсона да у периоду Првог светског рата осигура интерес Вашингтона у западној хемисфери прво инвазијом на Хаити 1915, а затим окупацијом Доминиканске Републике 1917. године. Током истог периода америчке оружане снаге имале су редовне експедиције у Мексику како би се унутрашња политика ове државе кориговала у складу са интересима САД. На крају, ови подухвати виђени су као исправни и неопходни, а у складу са принципима Монроове доктрине (*Bacevich*, 2003: 16).

Успех такве политике охрабрио је америчку администрацију да заузме активан став по многобројним међународним питањима. У разговору са Волтером Липманом (*Walter Lipman*) Вилсон је на сликовит начин објаснио због чега је неопходно да САД активно учествују у решавању проблема у међународној полити-

ци. Користећи метафору држећег стуба оградe као стуба међународног поретка, Вилсон је објаснио: „Ако желиш да сачуваш стуб оградe, мораш га стално фарбати. Не можеш га офарбати једном и очекивати да траје заувек – временом ће иструлети”. Овакав поглед на свет прихваћен је код већег дела популације, што је касније омогућило администрацији да покрене идеју о Лиги народа и концепту који се залаже за „праведнији” приступ међународној политици (Brands, 1998: 49). Штавише, за поједине ауторе, као што је Колин Дук (*Colin Dueck*), Лига народа није представљала институцију саздану искључиво на темељима демократије. Наиме, стварањем Лиге народа Вашингтон је користио наратив либерализма у циљу наметања сопствене хегемоније другим државама (Brands, 1998: 245). Учесће САД у Лиги народа требало је да представља гаранцију осталим актерима да ће принципи за које се оне залажу бити испуњени у пракси (Dueck 2006: 47–48).

Иако су вредности демократије још увек преовладавале у америчком дискурсу спољне политике, након Другог светског рата Вашингтон је прихватио међународну реалност која је тада почивала на издељеним сферама интереса. То је разумео и Џорџ Кенан, који је упозоравао на опасности интервенционизма и мешања у политику других држава када је постало извесно да САД могу да преузму улогу хегемона. Амерички дипломата који је осмислио стратегију обуздавања упозоравао је на уздржаност и вођство добрим примером. Кенан је истакао да једино тако САД могу да шире легитиман утицај код осталих држава, као и да жеља да се другима помогне по сваку цену може да представља лошу политику која никоме не иде у корист (Brands, 1998: 305).

Стратегија обуздавања Совјетског Савеза захтевала је од САД да спољну политику у великој мери коригују принципима реалполитике, пре свега императивом који намеће структура биполарног система. У америчкој јавности преовладало је мишљење да САД треба да се супротставе Русији и Кини, увећају војни буџет и производњу атомског наоружања, обезбеде снажно војно присуство у Европи и на Далеком истоку. У суштини план који је представљен у оквиру документа *NSC-68* добрим делом постао је визија читаве америчке нације (Levering 2016: 54). Реалполитика у америчкој стратешкој култури постала је видљива првенствено кроз велика материјална издвајања за оружане снаге и промене које су уследиле у спољној политици. Иако на први поглед увећани војни буџет за САД не би требало да представља изненађење, Вашингтон је дуго настојао да финансијска издвајања за оружане снаге одржи на ниском нивоу. Како Самјуел Хантингтон (*Samuel Huntington*) наводи, доминација либералне мисли која је трајала од краја револуције до средине 20. века учинила је да оружане снаге имају релативно неповлашћен положај у друштву. Развој војних институција такође је био занемарен, што је била последица одсуства екстерне претње (Huntington, 2000: 144).

Највеће промене у америчкој стратешкој култури могле су се уочити у аспектима спољне политике управо током периода када је Вашингтон стварао партнерства и савезништва са државама чија идеолошка оријентисаност није одражавала демократске принципе америчке политике. Тако, на пример, САД су у источној Азији имале блиске односе са Јужном Корејом и Тајваном, државама са

снажним ауторитарним системима, које у том периоду нису показивале никакве назнаке ка трансформацији у демократије. Обе државе представљале су значајна геостратешка чворишта уз помоћ којих је Вашингтон одржавао присуство у овом делу света. Не треба изгубити из вида ни партнерства са Ираном, Турском, Чилеом, Ираком, сарадњу са војном хунтом у Грчкој и сарадњу са Кином. Кисинџерова дипломатија, која је поставила темеље за сарадњу Вашингтона и Пекинга, вероватно представља врхунац америчке реалполитике током овог периода (Levering, 2016: 139). Удаљавањем Кине од Совјетског Савеза Вашингтон је успео додатно да осигура успех стратегије обуздавања измештањем једне од највећих комунистичких држава из совјетске орбите.

Након Хладног рата америчка култура добила је глобалне димензије. Многобројни Американци видели су пропаст Совјетског Савеза као тријумф демократије и либералних вредности (Gray, 1994: 591). Чини се да је у овом периоду присуство реалполитике у америчкој стратешкој култури изгубило на значају, иако је Вашингтон имао бројне ратне подухвате широм света. С једне стране, ово се може окарактерисати као последица „либералне хегемоније” коју су САД успоставиле крајем 20. века. С друге, поједини аутори сматрају да је овакво понашање саставни део америчке стратешке културе. Тако је, на пример, Колин Пауел (*Colin Powell*) потврдио вилсонџанску идеју о глобалном опсегу америчке демократије: „Свет маршира у ритму демократије и слободног тржишта. Слом комунизма и граница које су раздвајале, проузроковано је револуционарним феноменом глобализације. А у центру свега тога стоје Сједињене Државе” (Bacevich, 2003: 223). С друге стране, Клајн истиче да је америчка стратешка култура суштински оријентисана на пројекцију моћи. Како објашњава, оваква култура развила се због специфичних географских, индустријских и историјских околности које су омогућиле Вашингтону да створи оружане снаге изузетних технолошких капацитета (Klein, 1988: 136–139). Клајн изражава и сумњу у америчке дефанзивне намере, које се често намећу кроз политички наратив и војну доктрину. Наиме, таква реторика представља „параван” за америчко војно позиционирање, док су истинске намере усмерене ка очувању хегемоније употребом оружане силе (Тоје, 2008: 17).

Да је реалполитика наставила да буде присутна у америчкој стратешкој култури и након завршетка Хладног рата, може се уочити у односима са другим великим силама, пре свега са Русијом и Кином. Тако администрација Џорџа Вокера Буша није изменила политички курс према Кини упркос масакру на Тјенанмену, док је украјинским националистима упућена претња прекидом било какве помоћи уколико би предузели кораке ка сецесији од Совјетског Савеза, иако су они инсистирали на идејама националног ослобођења и изградње демократског поретка. Администрација Била Клинтона такође је настојала да очува стабилне односе са Кином, идући чак дотле да је међу првима подржала њено чланство у Светској трговинској организацији упркос чињеници да Пекинг у том тренутку није у потпуности испуњавао формалне критеријуме. Најзад, треба истаћи и продубљивање билатералних односа између Москве и Вашингтона након терористичких напада 11. септембра 2001. године, када је америчким оружаним снагама био неопходан приступ централној Азији, односно Авганистану.

Привид одсуства реалполитике у америчкој стратешкој култури након Хладног рата може представљати и последицу одсуства претње. У претходним редовима видимо да америчка стратешка култура прихвата постулате реалполитике највише онда када се суочава са ривалима који могу да угрозе њен међународни положај, што је било очигледно током Хладног рата. Иако се Вашингтон није одрекао оружане силе у спољној политици након овог периода, приступ међународним проблемима следио је више идеалистичке принципе. Војне интервенције на простору бивше Југославије, Блиског истока, северне Африке, као и политичке интервенције у Украјини, биле су утемељене на наративу заштите људских права и ширења демократије. Иако поједини писци упозоравају да идеолошки наративи служе као параван за стратешке интересе, попут Себастијана Розата (Rosato, 2011), коначни резултати ових америчких подухвата и њихове последице доводе у питање да ли су САД заиста имале геополитичке интересе које би испуниле овим интервенцијама.

Са развојем кинеске претње и доласком Трампове администрације чини се да је реалполитика постала централни аспект америчке спољне политике. Раст кинеске економске и војне моћи последњих двадесетак година утицао је на америчко руководство да преиспита тзв. политику глобалног ангажмана и посвети више пажње региону Индо-Пацифика. Усмеравање материјалних и дипломатских ресурса ка овом региону отпочело је током Обаминог другог мандата, док су у наредном периоду остале америчке администрације наставиле са истом стратегијом (Пејић, 2024: 122–145). Овај аспект реалполитике може се учити пре свега у постепеном повлачењу америчког војног ангажмана из других делова света, као што је, на пример, повлачење из Авганистана и смањивање трупа у Ираку, државама које су раније виђене као примарни циљеви америчке стратегије глобалног ангажмана. С друге стране, САД покушавају да воде прагматичну политику у региону Индо-Пацифика у циљу проширивања регионалних партнерстава, при чему јачање билатералних односа са Вијетнамом представља упечатљив пример (Пејић, 2024: 145–155).

Администрација председника Трампа, која је почела мандат 2025. године, недвосмислено указује да ће спољна и безбедносна политика САД у наредном периоду бити заснована на принципима реалполитике, чак и уколико то буде подразумевало одређене негативне последице по америчке интересе. Председник је више пута истицао да традиционалне вредности америчке политике не доприносе унапређењу положаја „обичних“ грађана, већ, напротив, наносе штету и ограничавају могућности за даљи развој САД. Укидање програма америчке помоћи (USAID), као и гашење медијских кућа попут Гласа Америке и радија Слободе (Слободна Европа) може се формално тумачити као настојање да се финансијска средства преусмере у практичније сврхе, али суштински представља покушај актуелне администрације да прекине континуитет постојеће политичке културе. Економска стратегија, представљена као иницијатива реиндустријализације, у значајној мери подсећа на обнову меркантилистичких политика, које за сада бележе ограничен успех. На крају, инструкције које је Стејт департамент упутио америчким дипломатским мисијама широм света – да се уздрже од критика изборних процеса и стања демократије у појединим државама, те да се ограниче

искључиво на честитању победницима на изборима – јасно указују заокрет ка реалистичком моделу у спољнополитичком деловању САД (Cowley and Barnes, 2025).

Највидљивији аспект Трампове реалполитике свакако се може уочити у односу Вашингтона према традиционалним савезницима САД, што уједно представља и извесни парадокс будући да је досадашњи глобални успон и међународни кредибилитет САД у великој мери почивао на чврстим билатералним и мултилатералним везама. Концепти попут оног о куповини Гренланда, притисци на европске партнере кроз захтеве за повећање војних издатака и увођење царинских мера, као и ставови према Украјини који су имплицирали жртвовање њених интереса ради окончања рата у Европи, могу се тумачити као појава реалполитике. Међутим, они истовремено отварају озбиљна питања о дугорочним последицама по америчке глобалне интересе и кредибилитет који је пажљиво грађен од краја Другог светског рата. Кључно питање у том контексту јесте да ли је присуство реалполитике у стратешкој култури Вашингтона пролазна појава, условљена деловањем актуелне администрације, или представља одраз дубљих структуралних промена у међународним односима, као и у глобалном положају САД у односу на њене ривале.

Закључак

Америчка стратешка култура у значајној мери почива на вредностима либерализма и демократије, што представља последицу специфичних историјских околности у којима се друштво формирало. За разлику од већине других држава, пре свега европских, САД нису искусиле другачије облике државног уређења. Као млада нација која је од почетка заснивала свој политички и друштвени развој на демократским принципима, политичка елита САД у својој историјској пракси није имала непосредно искуство са алтернативним моделима политичке организације.

Овакве историјске околности пружају погрешну слику о томе да реалполитика није својствена Американцима. Напротив, као што смо истакли у претходној анализи, иако САД зазиру од принципа реалполитике, суштински не могу да их се ослободе у процесу конципирања спољне политике. Чини се, такође, да принципи реалполитике посебно добијају на тежини када се САД суочавају са ривалима који могу да представљају озбиљну претњу за америчку визију међународног поретка.

Реалполитика у оквиру америчке стратешке културе није искључиво повезана са идеолошким опредељењем администрације која је у мандату. Током Хладног рата, на пример, Хенри Кисинџер и Збигњев Бжежински, припадници различитих политичких опција – републиканске и демократске – артикулисали су спољну политику САД на различите начине, али са истоветним циљем: обуздавањем совјетске моћи. Овај пример потврђује сумње о којима је Розато дискутовао, а то је да се истински геополитички интереси држава не могу занемарити, док идеологија функционише као инструмент за њихово остваривање.

Анархична природа међународног система условљава понашање свих актера, а нарочито великих сила које представљају носеће стубове његове структуре. Стога, иако се утицај либерализма и демократије на америчку стратешку културу не може оспорити, једнако је погрешно претпоставити да држава са таквим капацитетима може занемарити принципе реалполитике у обликовању велике стратегије. У том смислу „јединственост” америчке стратешке културе не почива искључиво на либерално-демократским вредностима већ пре на способности америчких лидера да те идеолошке принципе релативно успешно интегришу у процес остваривања ширих стратешких интереса.

Литература

- [1] Благојевић, Вељко. (2019). Стратешка култура и национална безбедност. *Зборник Матице српске за друштвене науке*, 70 (170), 163–178.
- [2] Пејић, И. (2024). *Стратегија унутрашњег уравнотежавања: развој кинеских оружаних снага и промене у опажању кинеске претње од стране Сједињених Америчких Држава после 2011. године*. Докторски рад. Факултет политичких наука, Универзитет у Београду.
- [3] Army Historical Series – American Military History (1985). *The Winning of Independence, 1777–1783*. Office of the Chief of Military History, United States Army.
- [4] Vacevich, A. J. (2003). *American Empire: The Realities and Consequences of US diplomacy*. Harvard: Harvard university press.
- [5] Bloomfield, A. (2012). Time to Move On: Reconceptualizing the Strategic Culture Debate. *Contemporary Security Policy*, 33 (3), 437–461.
- [6] Booth, K. (1979). *Strategy and Ethnocentrism*. Holmes & Meier publishers.
- [7] Brands, H. W. (1998). *What America Owes the World: The Struggle for the Soul of Foreign Policy*. Cambridge University Press.
- [8] Chambers, J. W. (1999). The American Debate over Modern War, 1871–1914. In *Anticipating Total War The German And American Experiences, 1871–1914*, Eds. Boemeke M. F., Chickering R., Forster S.. Cambridge university press, 241–280.
- [9] Crowley, M., Barnes, J. E. (2025). Rubio Restricts U.S. Criticism of Tainted Foreign Elections. Преузето 10. avgusta 2025. <https://www.nytimes.com/2025/07/18/us/politics/rubio-foreign-elections-cable.html>
- [10] Dueck, C. (2006). *Reluctant Crusaders: Power, Culture, And Change In American Grand Strategy*. Princeton University Press.
- [11] Gilbert, F. (1961). *To The Farewell Address: Ideas of Early American Foreign Policy*. Princeton University press.
- [12] Gray, C. (1981). National Style in Strategy: The American Example. *International Security*, 6(2), 21–47.
- [13] Gray, C. (1999). Strategic Culture as Context: The First Generation of Theory Strikes Back. *Review of International Studies*, 25 (1), 49–69.

- [14] Hertzke A. D., Olson, L. R., Dulk, K. R., Fowler, R. B. (2019). *Religion And Politics In America: Faith, Culture, And Strategic Choices*. Routledge.
- [15] Huntington, S. P. (2000). *The Soldier and The State: The Theory and Politics of Civil-Military Relations*, Harvard University Press.
- [16] Johnston, A. I. (1995). *Cultural Realism Strategic Culture and Grand Strategy in Chinese History*. Princeton university press.
- [17] Kagan, R. (2003). *Of Paradise and Power America and Europe in the New World Order*. Vintage Books.
- [18] Kimmage, M. (2020). *The Abandonment of the West: The history of an idea in American foreign policy*. Basic Books.
- [19] Klein, B. S. (1988). Hegemony and strategic culture: American power projection and alliance defence politics. *Review of International Studies*, 14(1), 133–148.
- [20] Levering, R. B. (2016). *The Cold War: A Post-Cold War History*. Wiley Blackwell.
- [21] Lock, E. (2010). Refning strategic culture: return of the second generation. *Review of International Studies*, 36(1), 685–708.
- [22] Pejic, I., Subotic, M. (2024). History of the Empire and Strategic Culture of Russia: A Reflection on Mearsheimer's Work on Ukraine. *The Review of International Affairs*, 75(1192), 311–334.
- [23] Rosato, S. (2011). *Europe United: Power Politics and the Making of the European Community*. Cornell University Press.
- [24] Snyder, J. L. (1977). *The Soviet Strategic Culture Implications for Limited Nuclear Operations*. RAND.
- [25] Toje, A. (2008). *America, the EU and Strategic Culture: Renegotiating the transatlantic bargain*. Routledge.
- [26] Williams, W. A. (1959). *The Tragedy of American Diplomacy*. Dell Publishing Co.

Резиме

Рад се бави анализом развоја и специфичности америчке стратешке културе у ширем теоријском оквиру реализма. Полазна претпоставка заснива се на идеји да државе, иако делују у истом међународном окружењу, не резонују и не доносе одлуке на идентичан начин, већ у складу са историјским искуствима, културолошким особеностима и институционалним наслеђем. Стратешка култура се, стога, посматра као инструмент који омогућава разумевање јединствених образаца понашања великих сила, али и као показатељ ограничења одступања од реалполитике. Аутор најпре представља три генерације истраживања стратешке културе, од њених идеационих дефиниција, преко конструктивистичких приступа који наглашавају идентитет и симболе, до компаративних анализа које се усмеравају на организациону културу. У даљој анализи акценат је на америчком случају, где се преплићу либерално-демократски дискурс и реалполитичка пракса. Историјски преглед од оснивања САД, преко експанзије у 19. веку,

до хегемонијалне позиције након Другог светског рата и Хладног рата, показује да америчка политика користи либерални наратив као легитимизацију, али да у суштини следи закономерности моћи. У Закључку рада истиче да америчка стратешка култура, упркос наглашеној „изузетности“ и идеалистичком оквиру, остаје дубоко условљена реалистичком логиком и структуралним ограничењима међународног система.

Кључне речи: *међународни односи, Сједињене Америчке Државе, стратегија, стратешка култура*

© 2026 Аутор. Објавило *Војно дело* (<http://www.vojnodeło.mod.gov.rs>). Ово је чланак отвореног приступа и дистрибуира се у складу са лиценцом Creative Commons (<http://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

